

Valtioneuvoston kanslialle

Viite: lausuntopyyntö VNK/151/05/2017

Asia: **Lausunto valtioneuvoston päätösasiakirjojen laadintavälineen hankintaa valmis-
televasta esiselvityksestä**

Lausuntonaan eduskunnan kanslia esittää seuraavaa:

Eduskunnan kanslia pitää valtioneuvoston päätösasiakirjojen laadintavälineen esiselvitystä uuden laadintavälineen hankinnasta ajankohtaisena ja tarpeellisena.

Hankkeen kannatettavia lähtökohtia ovat mm. seuraavat periaatteet:

- word-tekstin xml-muotoon konvertoinnista luopuminen ja tekstin tuottaminen suoraan valtioneuvoston ja eduskunnan yhteisten rakenteiden mukaisena
- tieto talletetaan yhteen paikkaan
- asiakirjojen laadintaväline integroituu osaksi valtioneuvoston yhteistä järjestelmäkokonaisuutta
- tavoitteena ovat laajat ja yhteentoimivat metatiedot.

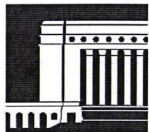
Esiselvityksessä on kuitenkin ehdotuksia, joiden vaikutusten lisäselvitystä eduskunnan kanslia pitää tärkeänä. Keskeisimmät selvityskohteet liittyvät hankkeen aikataulutukseen ja mahdollisiin konversiokysymyksiin.

Esiselvityksen ratkaisuvaihtoehdossa (kappale 7.9) todetaan, että rakenteiset asiakirjat laaditaan VAHVAssa wordilla. Eduskunnan kokemusten perusteella ratkaisu voi tuottaa ongelmia yhdessä sovittujen rakenteiden mukaisten asiakirjojen tuottamisessa. Tämä saattaa johtaa rakennevirheisiin ja uusiin konversiotarpeisiin, koska wordilla tuotettu XML ei välttämättä kelpaa sellaisenaan eduskunnan ja Editan järjestelmiin.

Esiselvityksestä ei käy selkeästi ilmi, miten asianhallinnan tietojen yhteensopivuus ja asianhallintajärjestelmien yhteentoimivuus toteutetaan. Todennäköisesti muutokset edellyttävät muutoksia myös eduskunnan järjestelmään.

Esiselvitystä on aiheellista selventää siltä osin, miten mahdollisen sähköisen pitkäaikaisarkistoinnin vaatimukset tultaisiin täyttämään.

Oheisessa liitteessä on lueteltu lisäksi yksittäisiä esiselvityksen herättämiä huomioita ja kysymyksiä.

29.8.2017

2

Hankkeen aikataulutuksen osalta toteamme, että eduskunnan kanslialla on syksyn 2017 aikana käynnistymässä oman Eduksi-järjestelmämme uudistusprojekti. Tavoitteena on, että uusi käyttöliittymä (CaseManager) otetaan käyttöön keväällä 2019. Tämä tullee aiheuttamaan muutoksia nykytilaan. Mahdolliset muutokset ja niiden vaikutukset arvioidaan syksyn 2017 aikana, kun projektisuunnitelma valmistuu.

Eduskunnan kanslia esittää, että valtioneuvoston kanslian ja eduskunnan kanslian projektit tekevät yhteistyötä ja käyvät aikataulut, riippuvuudet sekä mahdolliset rakenne- ja arkkitehtuurimuutokset yhdessä läpi syksyllä 2017 ennen kuin eduskunnan varsinainen toteutusprojekti aloitetaan. Näin molemmat projektit voisivat huomioida keskeiset muutostarpeet omissa projektisuunnitelmissaan ja sopia jatkotoimenpiteistä.

Maija-Leena Paavola
eduskunnan pääsihteeri

Katja Räisänen
asiakirjatoimiston päällikkö

LIITE

Eduskunnan huomiot ja kysymykset

Eduskunnan huomiot ja kysymykset

Esiselvitysraportti

Yhteentoimivuus nykyisten asiakirjojen ja ratkaisujen kanssa

Voisiko rakenne olla ns. taaksepäin yhteensopiva, jolloin uusilla ratkaisuilla voisi suoraan muokata vanhojakin asiakirjoja?

luku 2.4: Senaattorin korvaava virtuaalityöpöytä Kampus

Tuleeko eduskuntalaisille lukuoikeus?

luku 4.1: Taulukko 2, eduskuntaan toimitettavat asiakirjat

Pitäisikö olla mainittuna myös Buketissa laadittavat talousarvio- ja lisätalousarvioesitykset? Asiakirjapohja lienee muu kuin PTJ-asiakirjapohja?

Nykytilan kuvauksessa luvussa 3.1.2 on mainittu, että EUTORISSA käsitellään korkeintaan turvallisuusluokan IV/Käyttö rajoitettu -asiakirjoja tai toimielinten Limité-merkittyjä asiakirjoja. Olisiko syytä lisätä taulukkoon kaksi huomiota käyttörajoitetuista asiakirjoista ja niiden erikoisvaatimuksista?

Luku 5.4 Eduskunta

Viitataan mahdollisuuteen, että suureen valiokuntaan ja ulkoasianvaliokuntaan toimitettavat, pääosin EU-asiakirjat, voisivat olla osittain rakenteisia. Tarkoitettaneen että asiakirjoilla olisi hyvin matala rakenne (johdanto ja perustelut).

Luku 5.12: HELO-työryhmä

HELO-työryhmän esitysten vaikutus yhteisiin HE-rakenteisiin ja asiakirjojen metatietoihin? Vaikuttaa ainakin HE:n attribuutteihin (suppea/laaja-jaon poistuminen, vrt. kuitenkin kpl 7.7:n taulukko 6).

Tulevassa HELOssa suositellaan taulukoiden ja kuvien käyttämistä. Sopivuus yhteisiin rakenteisiin tulee varmistaa, vrt. 8.3.

Luku 7 tavoiteratkaisun kuvaus

7.3 Asianhallintaan liittyvät toiveet: Sähke2-pakollisten ja muidenkin metatietojen semanttinen yhteentoimivuustarkastus tulisi tehdä hyvissä ajoin yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

7.7 Asiakirjat: Sähke2-yhteentoimivuus ja metatietojen siirtyminen on kirjattu esiselvitykseen ja arkkitehtuurikuvaukseen keskeiseksi reunaehdoksi. Tätä reunaehtoaa tukee VAHVAn järjestelmäksi valittu Sähke2-sertifioitu Public 360° tuote. Asiakirjojen Sähke2-metatietojen merkitystä olisi kuitenkin hyvä tähdentää asiakirjat-luvussa.

Luvussa "7.7 asiakirjat" esitetty asiakirjaluettelon tietosisältö eroaa hie-man "Valtioneuvostossa laadittavat asiakirjat jotka toimitetaan eduskuntaan tai julkaistaan säädöskokoelmassa, muut valtioneuvostossa laadittavat asiakirjat" -liitteen tietosisällöstä. Liitteestä neljä puuttuvat asiakirjat

Hallituksen kirjelmä - tarkenne: Peruutuskirjelmä (?), Tasavallan presidentin avoin kirje, pakote ilmoitus ja Valtiosopimuksen ratifioimiskirja.

Luvun 7.7 asiakirjojen taulukossa 6 tulisi käyttää yhteentoimivia asiakirjatyyppejä nimiä ja niiden tarkenteita. Esimerkiksi esiselvityksen taulukossa on nyt "Kirjallisen kysymyksen vastaus", kun asiakirjatyypin tarkenne on eduskunnan järjestelmissä ja valtioneuvoston toimittamissa asiakirjoissa "Vastaus kirjalliseen kysymykseen".

Jo esiselvityksestä lähtien olisi syytä käyttää yhteentoimivia asiakirjatyyppejä nimiä ja asiakirjatyypin tarkenteita, jotta nimitykset tulisivat järjestelmiin oikein eivätkä aiheuttaisi virheitä ja korjaustarvetta myöhemässä vaiheessa.

EU-valmistelun perusmuistiota on ilmeisesti tarkoitus edelleen käyttää useaan eri tarkoitukseen? Eduskunta toivoisi mietittäväksi, että Valtioneuvoston E- ja UTP-selvitysten sekä U-, E- ja UTP-jatkokirjelmien osalta valtioneuvosto voisi luopua erillisistä Saate-asiakirjoista. Asiakirjoista näin ollen lähetettäisiin ainoastaan perusmuistio ja perusmuistio nimettäisiin aina sen mukaan, mistä asiasta on kysymys."

7.9: Ratkaisuvaihtoehdot

Esiselvityksessä on valittu laadintavälineratkaisuksi vaihtoehto numero kaksi.

Vaihtoehto yksi eli makrojen korvaaminen wordin tyyleillä olisikin vaikuttanut paluulta vanhaan toimintatapaan. Wordin tyylit eivät ohjaa käyttäjää, jolloin xml-konversiosta ei päästä eroon ja asiakirjan laatu todennäköisesti huonontuu.

Kuitenkin myös vaihtoehtoon kaksi sisältyy merkittävä haitta: "Sidosryhmien vaatimukset koskien rakenteista asiakirjaa eivät saata toteutua Wordin xml:llä". Mitä tämä käytännössä tarkoittaa? Voidaanko rakenteiden sekä Wordin XML:n ja natiivia XML:ää käyttävien järjestelmien yhteensopivuudesta varmistua ennen laadintavälineen valintaa? Onko vaarana silti konversiotarve?

Wordin XML:stä johtuviin mahdollisiin haittoihin lienee syytä lisätä sekä jatkuva konversiotarve natiiviin XML:ään että rakennevirheiden korjaustarpeen jatkuminen. Vrt. luku 3.3 "Hallituksen esitysten rakennevirheiden korjaaminen".

Lisäksi eduskunnan vastauksessa oleva säädösosa on natiivi-XML:ää, joka sisältää yhteisten rakenteiden mukaisia ulkoasuelementtejä. Miten sen käsittely VAHVAssa toteutettaisiin? Konversiollako? Entä missä muodossa säädösosa lähetettäisiin Editalle?

Word xml -asiakirjapohjalla asiakirjan laatijalla tulisi olla mahdollisuus varmistua asiakirjan rakenteen oikeellisuudesta.

Muu vaihtoehto1: Eduskunta pitäisi vielä tutkimisen arvoisena markkinakatsauksessa, luvussa 6, esitettyä toista vaihtoehtoa, ks. sivu 21. Tuotteessa voidaan ilmeisesti käyttää Wordia sen eduin ja silti tuottaa natiivia XML:ää. Valtioneuvoston ja eduskunnan yhteisiä rakenteita täsmällisesti

noudattava XML on eduskunnan kannalta oleellista. Rakenteen validoinnin tulisi tapahtua ennen eduskuntaan lähettämistä, ei vasta eduskunnassa, kuten nyt.

Muu vaihtoehto2: VAHVAAan voisi integroida myös FrameMakerin. Ohjelma voisi olla vaihtoehtoinen väline ts. ensin pilottikäytössä, josta käyttäjäkunta voisi laajentaa. FrameMakerin etuna on wysiwyg-näkymän tarjoaminen kirjoittajalle (rakenne voidaan piilottaa) rakennepuun rinnalle tai asemesta. Rakennenäköymä puolestaan osoittaa heti rakennevirheet. Ohjelmassa on myös validointityökalu.

Luku 8 Jatkotoimenpide-ehdotukset

Esiselvitysraportissa ehdotetaan, että jatkohankkeesta päätettäisiin esiselvitysprojektin päätyttyä, jotta jatkohanke saataisiin seuraavan vuoden [2018] budjettiin. Eduskunta toivoo esiselvityksessä kaavailtua nopeampaa aikataulua. Mahdollisten rakennemuutosten läpikäyminen syksyn 2017 aikana, jotta ne voitaisiin huomioida eduskunnan Eduksi-järjestelmän kehityksessä.

Liite 3, valtioneuvoston rakenteiset asiakirjat, kohdearkkitehtuuri

Luku 2.5 "Kohdealuetta koskeva lainsäädäntö" s. 13 - 14.

Taulukkoon olisi hyvä lisätä Saamen kielilaki 15.12.2003/1086, 9 §, jossa säädetään saamen kielen käytöstä säädösten julkaisussa.

Luku 4.1.2 prosessikuvaukset

kuva 10: Rakenteisen asiakirjan käsittelyprosessi. Eduksi-asianhallintajärjestelmän kohta ehdotetaan muutettavaksi seuraavaksi: "HE:n vastaanottaminen eduskunnassa ja HE:n XML- ja PDF-asiakirjojen julkaiseminen eduskunta.fi-palveluun." Valiokuntakanslia, Eduksi-asianhallinta tarkennettavaksi seuraavasti: "HE:n säädösosa järjestelmässä mietinnön ja usein myös eduskunnan vastauksen pohjaksi."

Säädösvalmistelun prosessikuvauksesta näyttää puuttuvan yhteydet mietinnön -> eduskunnan vastaus -> Valmistelijan/valmistelijan avustaja - työn osalta. Kaaviosta tulisi näkyä, että julkaistava lakiteksti tuotetaan eduskunnan vastauksen säädösrakenteen pohjalta.